

Sygn. akt V AGa 39/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Grzegorz Misina

Sędziowie: SA Irena Piotrowska

SA Dariusz Chrapoński (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2020 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. W.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 12 czerwca 2019 r., sygn. akt XIII GC 272/18

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 810 (osiemset dziesięć) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Irena Piotrowska	SSA Grzegorz Misina	SSA Dariusz Chrapoński
----------------------	---------------------	------------------------

Sygn. akt V AGa 39/20

UZASADNIENIE

Powód P. W. domagał się uchylenia uchwały nr (...)Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (NZW) pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. z dnia 12 kwietnia 2018 r. oraz zasądzenia kosztów procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w całości oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda koszty procesu w wysokości 3.817 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwana spółka została zawiązana w dniu 3 kwietnia 2012 r., współnikami spółki byli powód (20 udziałów), A. H. (20 udziałów) i G. R. (20 udziałów). Zarząd spółki od początku był jednoosobowy i sprawuje go G. R., jako prezes zarządu. Obecnie G. R. posiada 30 udziałów w spółce, a A. H. 10 udziałów, po tym jak mocą umowy z dnia 25 lipca 2017 r. sprzedał na rzecz G. R. 10 udziałów po 100,00 zł każdy, o łącznej wartości 1 000,00 zł za cenę 1 000,00 zł. Jednocześnie powód wciąż posiada 20 udziałów. Powyższa zmiana nie została ujawniona w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, ponieważ wniosek w tym przedmiocie został zwrócony wobec nieusunięcia w określonym terminie braków formalnych. Pozwana spółka została zawiązana w celu wykonania założenia inwestycyjnego w postaci budowy budynku mieszkalnego na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), a G. R. jest właścicielem 1/2 udziału w tejże nieruchomości. Ponadto prezes zarządu pozwanej spółki (...) zaangażowany jest w prowadzenie innych działalności, m.in. w formie spółki dawniej cywilnej, obecnie jawnej w postaci sklepu optycznego oraz jako współnik i udziałowiec kilku spółek prawa handlowego, a ponadto w formie jednoosobowej działalności i zajmuje się zarządaniem, wynajmem i obrotem nieruchomościami.

Po zawiązaniu pozwanej spółki wspólnicy postanowili, iż każdy z nich wniesienie wkłady – powód oraz A. H. zobowiązani zostali do udzielenia pożyczek na rzecz spółki, natomiast G. R. do wniesienia 1/2 udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), na którego zakup G. R. zaciągnął uprzednio kredyt. W związku z powyższym dniami 27 czerwca 2012 r., 4 września 2012 r., 5 września 2012 r. oraz 6 listopada 2012 r. powód wpłacił na rzecz pozwanej spółki odpowiednio kwoty 186 000,00 zł, 110 000,00 zł, 48 000,00 zł oraz 25 000,00 zł, tj. łącznie 369 000,00 zł tytułem pożyczki. Pozostali wspólnicy nie wnieśli wkładów na rzecz pozwanej spółki, w tym G. R. nie przeniósł na spółkę 1/2 udziału w nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...). W związku ze znacznym obciążeniem związanym z kredytem G. R. zamierzał uzyskać wsparcie finansowe na spłatę tego kredytu od spółki.

W dniu 24 grudnia 2012 r. powód udzielił A. H. (obaj niewładający językiem polskim) pełnomocnictwa upoważniającego do uczestniczenia w jego imieniu we wszystkich ZZW i NZW pozwanej spółki, w tym w szczególności do podejmowania na tych zgromadzeniach dowolnych uchwał według uznania pełnomocnika, udziału w dyskusjach na tych zgromadzeniach, zadawania pytań, składania wszelkich oświadczeń, wyjaśnień i wniosków jakie okażą się potrzebne, wszystko według uznania pełnomocnika. Pełnomocnictwo zostało udzielone w języku polskim. Na dzień 27 grudnia 2012 r. zwołane zostało NZW, podczas którego reprezentowany był cały kapitał zakładowy, przy czym powód reprezentowany był przez niewładającego językiem polskim współnika A. H. na podstawie pełnomocnictwa udzielonego w dniu 24 grudnia 2012 r. Podczas NZW podjęta została m.in. uchwała nr (...) w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy pożyczki przez pozwaną spółkę z G. R., na podstawie której spółka miała pożyczyć G. R. kwotę 310 000,00 zł, która wypłacona zostać miała do dnia 31 marca 2013 r. Jednocześnie ustalono, że pożyczka ta zostanie zwrócona w ten sposób, że w terminie do dnia 31 grudnia 2014 r. G. R. miał sprzedać spółce cały swój udział w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w P., przy ul. (...) stanowiącej działki nr (...), (...) oraz (...), o łącznej powierzchni 0,3298 ha, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) za cenę 380 000,00 zł brutto w następstwie czego udział spółki w prawie użytkowania wieczystego w przedmiotowej nieruchomości miał wynosić 1/2, a wierzytelność G. R. względem spółki o zapłatę ceny sprzedaży zostać miała skompensowana z wierzytelnością spółki względem G. R. o zwrot pożyczki, w wyniku czego obie wierzytelności miały się umorzyć do wysokości wierzytelności niższej, tj. do kwoty 310 000,00 zł. Uchwała ta została podjęta jednogłośnie. W tym samym dniu w formie aktu notarialnego została zawarta umowa pożyczki pomiędzy pozwaną spółką reprezentowaną przez A. H., niewładającego językiem polskim, jako pełnomocnikiem powołanego uchwałą wspólników nr (...) z dnia 2 kwietnia 2012 r. a G. R., na mocy której pozwana spółka udzieliła G. R. pożyczki w kwocie 310 000,00 zł na okres do dnia 31 grudnia 2012 r. Jednocześnie strony postanowiły, że w przypadku opóźnienia w spłacie pożyczki w terminie do dnia 31 grudnia 2014 r. G. R. jako pożyczkobiorca zapłacić miał pozwanej spółce jako pożyczkodawcy odsetki od zaciągniętej pożyczki w wysokości obowiązujących odsetek ustawowych, liczonych za okres od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia całkowitej zapłaty. (§ 1). Zgodnie z § 4 strony ustaliły, że przedmiotowa pożyczka zostanie zwrócona w ten sposób, że w terminie do dnia do dnia 31 grudnia 2014 r. G. R. miał sprzedać spółce wynoszący 1/2 udział w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w P., przy ul. (...) stanowiącej działki nr (...), (...) oraz (...), o łącznej powierzchni 0,3298 ha, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) za cenę 380

000,00 zł brutto w następstwie czego wierzytelność G. R. względem spółki o zapłatę ceny sprzedaży zostać miała skompensowana z wierzytelnością spółki względem G. R. o zwrot pożyczki, w wyniku czego obie wierzytelności miały się umorzyć do wysokości wierzytelności niższej, tj. do kwoty 310 000,00 zł. W związku z nieprzystąpieniem do realizacji budowlanych zamierzeń inwestycyjnych pozwana spółka zainwestowała część środków z pożyczki udzielonej przez powoda w powadzenie kawiarni (...) w P.. Do inwestycji tej doszło z inicjatywy G. R., który w ramach innej swojej działalności gospodarczej wynajął od właściciela tego lokalu M. K. (1) lokal do remontu, a następnie podnajął go A. P. za kwotę wyższą, aniżeli sam płacił. Pan P. miał faktycznie w lokalu prowadzić działalność w formie kawiarni, a ew. zyskami lub stratą miał dzielić się ze spółką (...). Spółka natomiast zainwestowała w środki trwałe – wyposażenie i meble do kawiarni oraz częściowo poniosła koszty remontu lokalu. Pomimo b. dobrego położenia lokalu – na rynku w P., kawiarnia, jak stwierdził G. R., okazała się działalnością nierentowną i miała przynosić jedynie straty, a więc prezes zarządu pozwanego zdecydował o zamknięciu kawiarni.

W okresie od 2 kwietnia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. pozwana spółka nie osiągnęła żadnych przychodów, posiadając jednak środki pieniężne w wysokości 115 662,51 zł, ale ponosząc jednocześnie koszty działalności na poziomie 6 793,65 zł. Koszty działalności spółki wynikały m.in. z faktu, iż Prezes zarządu pozwanego G. R., który wynajmował w P. lokal w tej samej kamienicy, w której znajdowała się kawiarnia (...) wynajął inny lokal od J. K., a następnie już za wyższą opłatę czynszową wynajął ten lokal pozwanej spółce na siedzibę spółki i tak podejmował czynności jako prezes zarządu pozwanego. W dniu 3 kwietnia 2013 r. odbyło się NZW pozwanej spółki, podczas którego reprezentowany był cały kapitał zakładowy, przy czym powód reprezentowany był przez wspólnika A. H. na podstawie udzielonego mu w dniu 24 grudnia 2012 r. pełnomocnictwa. W trakcie NZW została uchwalona m.in. uchwała nr (...) w sprawie uchwalenia tekstu jednolitego umowy spółki, zgodnie z której § 14 ust. 1 Zgromadzenie Wspólników mogło nałożyć na wspólników obowiązek dopłat nie częściej niż trzy razy w roku łącznie do pięciokrotnej wartości posiadanych udziałów. W dniu 27 czerwca 2013 r. powód złożył pozwanej spółce oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki oraz wezwał jednocześnie do zwrotu kwoty 369 000,00 zł, powiększonej o odsetki ustawowe za opóźnienie. Powód wskazał numer rachunku bankowego właściwego dla dokonania płatności. Na dzień 19 lipca 2013 r. zwołano NZW, podczas którego powód reprezentowany był przez pełnomocnika radcę prawnego M. K. (2). Podjęto wówczas m.in. uchwałę nr (...) w sprawie nałożenia na wspólników dopłat w wysokości 500,00 zł na każdy posiadany udział, tj. do pięciokrotności posiadanych udziałów, za której przyjęciem oddano 40 głosów, a przeciwko 20 głosów. Obecny podczas NZW pełnomocnik powoda złożył sprzeciw w kwestii podjęcia powyższej uchwały. W piśmie z dnia 4 października 2013 r. G. R. skierował do powoda pismo proponując nabycie od powoda wierzytelności z tytułu zwrotu pożyczki na cenę 289 000,00 zł, z oświadczeniem o poddaniu się egzekucji, natomiast A. H. miał zwrócić powodowi kwotę 153 897,50 zł we wskazanych terminach.

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. pozwana spółka nie osiągnęła żadnych przychodów, posiadając jednak środki pieniężne w wysokości 4 742,85 zł, ale ponosząc jednocześnie koszty działalności na poziomie 24 603,26 zł. W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. pozwana spółka nie osiągnęła żadnych przychodów, posiadając jednak środki pieniężne w wysokości 4 261,38 zł, ale ponosząc jednocześnie koszty działalności na poziomie 11 909,16 zł. W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. pozwana spółka nie osiągnęła żadnych przychodów, ponosząc jednocześnie stratę na poziomie 17 698,04 zł. W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. pozwana spółka nie osiągnęła żadnych przychodów, ponosząc jednocześnie stratę na poziomie 5 885,74 zł.

Podczas ZZW w dniu 25 lipca 2017 r. podjęta została uchwała nr (...) w sprawie wyrażenia zgody na zmianę formy spłaty pożyczki wynikającej z umowy pożyczki zawartej przez pozwaną spółkę z G. R. w formie aktu notarialnego z dnia 27 grudnia 2012 r., w ten sposób, że w miejsce sprzedaży przez G. R. spółce 1/2 udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) stanowiącej działki nr (...), (...) oraz (...), o łącznej powierzchni 0,3298 ha, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) za cenę 380 000,00 zł brutto, spłata pożyczki nastąpić miała w formie pieniężnej, z uwzględnieniem dotychczasowych wpłat dokonanych przez G. R. do spółki, jak również na zawarcie aneksu do powyższej umowy pożyczki obejmującego zmiany oraz powołania pełnomocnika do zawarcia aneksu do powyższej umowy pożyczki w osobie A. R.. Uchwała ta została przyjęta większością głosów, przy czym powód zgłosił sprzeciw co do jej podjęcia.

Jednocześnie w dniu 25 lipca 2017 r. w formie aktu notarialnego doszło do zmiany umowy pożyczki, w ten sposób że w miejsce sprzedaży przez G. R. wynoszącego 1/2 udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) za cenę 380 000,00 zł brutto, spłata pożyczki nastąpić miała w formie pieniężnej, z uwzględnieniem dotychczasowych wpłat dokonanych przez G. R. do spółki. G. R. wpłacił na rzecz pozwanej spółki tytułem zwrotu pożyczki kwotę 277 000 zł oraz kwotę 47 680,00 zł tytułem odsetek. W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. pozwana spółka nie osiągnęła żadnych przychodów, uzyskując jednakże zysk w wysokości 39 003,61 zł. W dniu 27 grudnia 2017 r. powód skierował do Prokuratury Rejonowej w P. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przez G. R. oraz A. H. przestępstwa oszustwa na jego szkodę.

Postanowieniem z dnia 20 marca 2018 r. Prokuratura Rejonowa w P. wydała postanowienie o wszczęciu śledztwa w sprawie oszustwa i niegospodarności w spółce (...) Sp. z o.o. w postaci doprowadzenia w celu osiągnięcia korzyści majątkowej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie co najmniej 369 000,00 zł, przez zbudzenie u pokrzywdzonego – powoda – przekonania, że środki, które pożyczki spółce zostaną zainwestowane zgodnie z ustaleniami wszystkich współników i przeznaczone na zakup nieruchomości, którą spółka (...) Sp. z o.o. miała rozwijać i czerpać z niej zysk.

Na dzień 12 kwietnia 2018 r. zarząd pozwanego zwołał NZW, w przewidzianym porządku obrad wyszczególniono m.in. podjęcie uchwały w przedmiocie nałożenia na współników dopłat, w przedmiocie rozwiązania spółki i otwarcia likwidacji i powołaniu likwidatora oraz o zmianie § 14 ust. 1 umowy spółki dotyczącego maksymalnej wysokości dopłat. W dniu 12 kwietnia 2018 r. odbyło się NZW, podczas którego powoda reprezentował pełnomocnik adwokat B. N., podjęto m.in. uchwałę nr (...) w sprawie nałożenia na współników dopłat w wysokości po 500 zł na każdy posiadany udział, to jest do pięciokrotności wartości posiadanych udziałów w terminie dwóch tygodni od dnia odbycia NZW. Pełnomocnik powoda głosował przeciwko podjęciu uchwały i złożył sprzeciw, uzasadniając że uchwała ta godzi w interesy spółki i ma na celu pokrzywdzenie współnika – powoda. Uchwała ta została podjęta m.in. w celu spłaty pozostałej niespłaconej części pożyczki udzielonej przez powoda pozwanej spółce. Ponadto podczas NZW głosowano nad przyjęciem uchwały nr (...) w sprawie zmiany § 14 ust. 1 umowy spółki poprzez nadanie mu treści, iż Zgromadzenie Wspólników może nałożyć na współników obowiązek dopłat nie częściej niż trzy razy w roku łącznie do dwudziestokrotności wartości posiadanych udziałów. Uchwała ta nie została jednakże podjęta ponieważ za jej przyjęciem oddano 30 głosów, a przeciwko jej przyjęciu oddano 20 głosów, przy czym jej uchwalenia wymagana jest jednomyślność. Jednocześnie pod głosowanie poddana została uchwała nr (...) w sprawie rozwiązania spółki i otwarcia likwidacji, za której przyjęciem oddano 30 głosów, przeciwko jej przyjęciu 20 głosów, z zatem wobec faktu, że jej podjęcie wymagało większości kwalifikowanej 2/3 uchwała ta nie została podjęta. W dniu 28 kwietnia 2018 r. G. R. działając jako prezes zarządu pozwanej spółki złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu wierzytelności przysługującej powodowi z tytułu pożyczki udzielonej na rzecz pozwanej spółki w wysokości 443 477,34 zł (należność główna w kwocie 369 000,00 zł oraz odsetki w łącznej wysokości 74 477,34 zł) z przysługującą pozwanej spółce wierzytelnością w wysokości 10 000,00 zł z tytułu dopłat zgodnie z treścią uchwały nr (...) podjętej przez NZW w dniu 12 kwietnia 2018 r. Na przestrzeni 2018 r. pomiędzy stronami prowadzona była korespondencja dotycząca zwrotu pożyczki. Pozwana spółka proponowała zwrot środków na poziomie 340 000,00 zł, zwracając się do powoda o udzielenie informacji czy kwota ta zostanie w pierwszej kolejności zaliczona na poczet kapitału czy też odsetek, ponieważ w przypadku drugiego z wariantów pozwana spółka byłaby zobowiązana do rozliczenia podatku, a tym samym wezwano powoda do przesłania certyfikatu rezydencji podatkowej. Jednocześnie w dniu 23 lipca 2018 r. powód skierował do Sądu Rejonowego w P. wniosek o zezwolenie pozwanej spółce na złożenie do depozytu sądowego kwoty 340 000,00 zł tytułem zwrotu części pożyczki, która to kwota ma zostać wydana na każde żądanie powoda po wykazaniu jego tożsamości. Dnia 16 lipca 2018 r. odbyło się NZW, podczas którego została przyjęta m.in. uchwała nr (...) w sprawie podziału zysku za rok obrotowy 2017 r. w wysokości 39 003,61 zł brutto, który miał zostać przeznaczony na pokrycie strat z lat ubiegłych. Uchwała ta została przyjęta jednogłośnie. Ponadto pod głosowanie poddana została uchwała nr (...) w sprawie rozwiązania spółki i otwarcia likwidacji, za której przyjęciem oddano 30 głosów, a przeciwko niej 30 głosów, skutkiem czego nie została podjęta z uwagi na potrzebę zachowania kwalifikowanej większości 2/3 głosów. Podobnie nie została przyjęta uchwała nr (...) w sprawie powołania pełnomocnika do reprezentowania spółki

w procesie o jej rozwiązanie. W dniu 6 sierpnia 2018 r., już w toku procesu, po złożeniu odpowiedzi na pozew G. R. wpłacił na rzecz powoda kwotę 69 202,75 GBP tytułem spłaty pożyczki, a więc kwotę 324 656,85 zł.

Sąd Okręgowy wskazał na gruncie tak ustalonego stanu faktycznego, że powództwo w świetle treści art. 249 § 1 k.s.h. zasługiwało na uwzględnienie, gdyż zaskarżona uchwała była sprzeczna z dobrymi obyczajami oraz ma na celu pokrzywdzenia współnika. Jak wynika z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, zarówno z treści zgromadzonej w aktach dokumentacji, jak i przesłuchania pozwanego, niemalże wszystkie koszty powstałe w zakresie działalności pozwanej spółki związane były z rozlicznymi płatnościami należności na rzecz jej prezesa G. R. i faktycznie służyły finansowaniu innych rodzajów działalności prowadzonych przez prezesa zarządu pozwanego G. R.. Jednocześnie pozwany w żaden sposób nie wykazał, aby umowy z których wynikały obowiązki płatnicze spółki wobec prezesa jej zarządu zostały zawarte z zachowaniem odpowiednich procedur, np. w trybie art. 209 k.s.h. Jednym z celów podjęcia zaskarżonej uchwały nr (...) NZW z dnia 12 kwietnia 2018 r. miała być spłata pożyczki udzielonej przez powoda, działającego jako osoba fizyczna pozwanej spółce.

Powód udzielił pozwanej spółki pożyczki w łącznej kwocie 369 000,00 zł z przeznaczeniem na rozpoczęcie procesu inwestycyjnego dotyczącego wniesienia budynku mieszkalnego na nieruchomości objętej prowadzoną przez Sąd Rejonowy w P. księgą wieczystą nr (...). Ostatecznie jednak powyższe przedsięwzięcie budowlane nie zostało rozpoczęte, jednakże w jego miejsce pozwana spółka powzięła zamiar nabycia innej nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), w celu wybudowania pasażu handlowego. W tym celu pozwana spółka udzieliła ze środków pochodzących od powoda prezesowi zarządu G. R. pożyczki w wysokości 310 000,00 zł. Za uzyskane w ten sposób środki prezes zarządu pozwanego wraz ze swym współnikiem K. S., w ramach odrębnej spółki jawnej, zakupił nieruchomość, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Środki przekazane przez powoda w ramach umowy pożyczki pozwanej spółce posłużyły w istocie nabyciu przez prezesa jej zarządu G. R. powyższej nieruchomości. W tym stanie rzeczy doszło do sytuacji, w której powodowi przysługiwało względem pozwanej spółki roszczenie o zwrot udzielonej jej pożyczki, a równocześnie pozwanej spółce przysługiwało względem prezesa jej zarządu roszczenie o zwrot udzielonej mu pożyczki, przy czym w rzeczywistości były to te same środki pochodzące od powoda. Pozwana spółka stała się niejako podmiotem pośredniczącym, który służył transferowi środków pomiędzy powodem a prezesem zarządu spółki G. R., na potrzeby finansowania jego innych, odrębnych od pozwanej spółki działalności, przy czym powód, co należy stanowczo podkreślić, nie godził się na takie rozwiązanie, a uchwały, które doprowadziły opisanej sytuacji zostały podjęte wskutek nieojojalnego wykorzystania udzielonego przez powoda kolejnemu współnikowi - A. H. - pełnomocnictwa. W konkluzji stwierdzono, że w wyniku wykonania zaskarżonej przez powoda uchwały w przedmiocie dopłat doszłoby do sytuacji, w której to powód sam sobie miałby spłacić, z własnych środków część udzielonej pozwanej spółce pożyczki. Po przyjęciu bowiem przedmiotowej uchwały pozwana spółka skierowała do powoda oświadczenie, w którym przedstawiła do potrącenia przysługującą mu względem powoda wierzytelność z tytułu dopłat z przysługującą powodowi wobec pozwanej spółki wierzytelnością o zwrot pozostającej do spłaty części udzielonej jej pożyczki. Przyjęcie przez pozwaną spółkę powyższego sposobu dokonania z powodem rozliczeń należy niewątpliwie uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami. W ocenie Sądu działania pozwanej spółki, a w istocie prezesa jej zarządu G. R., który w rzeczywistości dla własnych celów w związku z udzieloną przez pozwaną spółkę pożyczką korzystał z kapitału powoda, są nieetyczne oraz niezgodne z zasadami uczciwości, gdyż bez wątpienia miały na celu wykorzystanie prywatnych środków powoda, który przez długi czas trwał w zaufaniu zarówno do prezesa zarządu spółki G. R. będącego jednocześnie jej współnikiem, a także swego pełnomocnika A. H., który również był jednym ze współników pozwanej spółki. Jednocześnie w kontekście przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami Sąd Okręgowy wskazał, że termin oraz forma spłaty pożyczki udzielonej przez pozwaną spółkę prezesowi jej zarządu, co pokreślił powód wbrew jego woli, został po pierwsze znacznie wydłużony, a po drugie w nieuprawniony sposób zmieniony. Umowa pożyczki została ona zawarta dla pozorów i faktycznie spółka zawarła ze swoim prezesem umowę nieodpłatnego użyczenia pieniędzy co jest sprzeczne z naturą takiego zobowiązania i nie jest przyjęte w obrocie handlowym, ponieważ prezes zarządu pozwanej spółki G. R. nie był zobowiązany do zapłaty na rzecz spółki odsetek kapitałowych. Tym samym prezes zarządu pozwanej spółki korzystał z przeznaczenia na własne cele i potrzeby ze środków pożyczonych przez powoda pozwanej spółce na cele inwestycyjne, nie ponosząc przy tym, jak słusznie zauważył powód, żadnych kosztów.

Pokrzywdzenie wspólnika następuje natomiast wtedy, gdy w wyniku podjęcia uchwały jego pozycja w spółce zmniejsza się, co może wiązać się z pogorszeniem jego sytuacji udziałowej bądź osobistej. Może polegać na odebraniu praw lub zwiększeniu obowiązków. Pokrzywdzenie to nie tylko zmniejszenie stanu majątkowego wspólnika, wynikającego z posiadanych udziałów, ale również może być odnoszone do jego pozycji, dobrego imienia, naruszenia zasady równouprawnienia. Taki przypadek miał miejsce w omawianej sprawie, gdyż przedmiotowa uchwała miała bowiem na celu pozyskanie środków na spłatę pożyczki dokonanej przez powoda na rzecz spółki. Tym samym pokrzywdzenie powoda jako wspólnika przejawia się w tym, iż w istocie z własnych środków spłacił by część udzielonej pozwanej spółce pożyczki. Powyższy sposób rozliczeń, wobec niewyrażenia przez powoda zgody na jego zastosowanie, co przejawiało się w zgłoszeniu przez niego sprzeciwu przeciwko uchwale, z całą pewnością nie zasługuje na ochronę prawną i winien zostać uznany za krzywdzący wobec powoda jako wspólnika pozwanej spółki.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

W apelacji pozwana zarzuciła naruszenie:

1. prawa procesowego art. 217 w zw. z art. 207 i art. 227 i art. 233 k.p.c.:

- poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z korespondencji mailowej z dnia 20 grudnia 2012 r.;
- sprzeczność istotnych ustaleń z zebrany materiał dowodowy w zakresie w jakim Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom prezesa zarządu G. R.; pominięciu faktu udzielenia przez powoda pełnomocnictwa A. H.; przyjęciu, że przeniesienie udziału w prawie wieczystego użytkowania nieruchomości przysługującej G. R. miało stanowić jego wkład do spółki; przyjęciu, że zład kondycja spółki związana była z rozliczeniami należności na rzecz prezesa spółki G. R.; pominięciu, że sam powód przyczynił się do pogłębienia strat spółki głosząc przeciwko likwidacji spółki, oraz, że prezes spółki podejmował działania w cel spłaty pożyczki wcześniej;

2. naruszenie prawa materialnego:

- art. 249 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie do niniejszej sprawy;
- art. 6 k.c. poprzez uznanie, że powód nie był zobowiązany do wykazania, że zaskarżona uchwała narusza dobre obyczaje oraz ma na celu pokrzywdzenie powoda.

Wskazując na te zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania. Nadto wniosła o uzupełnienie postępowania dowodowego.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona z następujących przyczyn.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, albowiem znajdują one odzwierciedlenie w zebrany w sprawie materiał dowodowy, który został oceniony zgodnie z wytycznymi art. 233 § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu Apelacji pozwana w apelacji nie podważyła prawidłowości dokonanych przez Sąd pierwszej instancji dowodów, gdyż skutecznie nie zakwestionowała ustaleń dokonanych na ich podstawie z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Tylko bowiem to może być przeciwstawione wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. zasadzie swobodnej oceny dowodów. Co więcej, pozwana nawet nie twierdzi, że Sąd Okręgowy naruszył jedną z tych reguł oceny dowodów, poprzestając na zaprezentowaniu własnego stanowiska w tym zakresie. To wszakże może być uznane jedynie za polemikę ze stanowiskiem Sądu i nie może prowadzić do wzruszenia stanowiska, które było podstawą subsumpcji stanu faktycznego pod właściwe normy prawa materialnego.

Z tego względu Sąd Apelacyjny nie podziela zarzutów naruszenia prawa procesowego, a są one jedynie skierowane na wykazanie wadliwości oceny dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy, a ta jak powiedziano wcześniej była prawidłowa. Innych uchybień naruszenia procedury cywilnej pozwana natomiast w apelacji nie stawia.

Przechodząc do zagadnień związanych z naruszeniem prawa materialnego w pierwszej kolejności odnieść się wypadło do treści art. 249 § 1 k.s.h., gdyż pod normę prawną zawartą w tym przepisie należało dokonać subsumpcji ustaleń faktycznych sprawy. Zgodnie z nim, uchwała wspólników sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. W świetle treści tego przepisu podstawa do uchylenia zaskarżonej uchwały występuje w jednym z czterech następujących przypadków. Pierwszy to, gdy uchwała jest ona sprzeczna z umową spółki i godzi w interesy spółki. Drugi dotyczy sprzeczności uchwały z umową spółki, która ma na celu pokrzywdzenie wspólnika. Trzeci przypadek obejmuje uchwałę sprzeczną z dobrymi obyczajami, która jednocześnie godzi w interesy spółki. Ostatni to sprzeczność uchwały z dobrymi obyczajami, która ma na celu pokrzywdzenie wspólnika.

Ma rację powód w odpowiedzi na apelację, że Sąd Okręgowy pominął wątek sprzeczności uchwały z umową. Zważywszy na systematykę art. 249 § 1 k.s.h. i wysłowione w toku postępowania pierwszoinstancyjnego przez powoda zarzuty przeciwko uchwale nr (...) z dnia 12 kwietnia 2018 r. (uzasadnienie pozwu i pismo procesowe z dnia 16 grudnia 2018 r.) wypadało rozpocząć od tej kwestii – co oczywiście nie umniejsza, czy też dezawuuje innych – alternatywnych podstaw uchylenia uchwały.

Sprzeczność uchwały z umową spółki może mieć miejsce w przypadku naruszeń o charakterze formalnym – dotyczącym sposobu powzięcia uchwały, jak i w przypadku naruszeń o charakterze materialnym. Ta druga przypadków odnosi się do sytuacji, gdy treść uchwały narusza określone postanowienia umowy spółki, w tym także postanowienia umowy modyfikujące normy kodeksowe o charakterze dyspozycyjnym, do których należy art. 177 § 1 k.s.h. Dodać trzeba również, że uchybienia uchwały o charakterze formalnym mogą stanowić przyczynę uchylenia uchwały, o ile miały wpływ na jej treść. Naruszenia natomiast materialnoprawne uchwały zawsze stanowią podstawę do jej uchylenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 września 2010 r., I CSK 530/09, OSNC 2011, nr 3, poz. 36, z dnia 24 czerwca 2009 r., I CSK 510/08, z dnia 19 września 2007 r., II CSK 165/07 i z dnia 5 lipca 2007 r., II CSK 163/07, OSNC 2008, nr 9, poz. 104).

Jak stanowi art. 177 § 1 k.s.h. umowa spółki może zobowiązywać wspólników do dopłat w granicach cyfrowo oznaczonej wysokości w stosunku do udziałów. W świetle tego przepisu umowa spółki może określać maksymalną kwotę, do uiszczenia której mogą zostać zobowiązani wspólnicy w ramach realizacji obowiązku dopłat. Niedopuszczalne jest natomiast konstruowanie dopłat rodzących bliżej nieokreśloną co do zakresu odpowiedzialność wspólników. Zaakcentować trzeba, że chodzi tutaj o ścisłe skonkretyzowanie maksymalnej dopłaty w trakcie istnienia spółki, która z góry wskazywałaby na zakres odpowiedzialności wspólnika wobec spółki z tego tytułu. Istota tego przepisu nie polega na określeniu dopłat jednostkowych – wyznaczanych na mocy partykularnych uchwał, lecz o od samego początku ustaloną potencjalną wartość obciążenia wspólników dopłatami w stosunku do spółki. Zgromadzenie wspólników spółki może wielokrotnie i na przestrzeni szeregu lat podejmować uchwały o dopłatach, lecz łączna ich suma nie może przekraczać dopuszczalnego pułapu przewidzianego w umowie spółki. Uchwała naruszająca takie zasady jest sprzeczna z umową spółki. Przyjęty tutaj pogląd wzmacnia zasada wyrażona w art. 179 § 4 k.s.h., że zwróconych dopłat nie uwzględnia się przy żądaniu nowych dopłat. Wnioskując a contrariario, uchwalone dopłaty, których nie zwrócono wspólnikom zalicza się na przewidziane umową maksymalne wartości tych świadczeń.

Na gruncie niniejszej sprawy należało zauważyć, że zgodnie z § 14 ust. 1 umowy spółki zgromadzenie wspólników może nałożyć na wspólników obowiązek dopłat nie częściej niż trzy razy do roku, łącznie do wysokości pięciokrotności posiadanych udziałów. Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska pozwanej, że chodzi w tym zapisie o maksymalną wysokość dopłat w stosunku rocznym (vide: pismo pozwanej z dnia 31 stycznia 2019 r.). Jego treść skłania do wniosku, że wspólnicy mogli podejmować maksymalnie trzy razy do roku uchwałę o dopłatach, bez naruszenia wyznaczonego w umowie limitu. W tym zapisie ustanowione zostało więc ograniczenie czasowe co do możliwości podejmowania

uchwał w ujęciu rocznym. Sformułowanie natomiast „łącznie do pięciokrotnie posiadanych udziałów” nawiązuje do treści art. 177 § 1 k.s.h. i oznacza w ogólności górną granicę wszystkich dopłat, jakie zostaną uchwalone w trakcie istnienia spółki, a nie dopłat w konkretnym roku. Przyjęcie interpretacji § 14 ust. 1 umowy jaką proponuje pozwana dawałoby możliwość podejmowania uchwał w każdym roku do wysokości pięciokrotności posiadanych udziałów, to w istocie naruszałoby zasadę, że wspólnik jest zobowiązany do dopłat w granicach maksymalnych, które z góry określa umowa spółki. Taka interpretacja de facto prowadziłaby do wniosku, że obowiązek ponoszenia dopłat byłby niejako co roku odnawialny, a to byłoby sprzeczne z art. 177 § 1 k.s.h. Na mocy uchwały z dnia 19 lipca 2013 r. wspólnicy obowiązani zostali do uiszczenia dopłat w wysokości do pięciokrotności posiadanych udziałów. Okoliczność, że nie zostały one faktycznie przez wspólników wpłacone nie ma znaczenia dla sprawy. Spółka ma bowiem roszczenie w stosunku do wspólników o ich zapłatę. Nadto tylko zwrot dopłat, zgodnie z art. 179 § 4 k.s.h. skutkowałby możliwością ich nieuwzględnienia przy żądaniu nowych tego typu świadczeń. Taki stan rzeczy nie miał jednakże miejsca, gdyż spółka nie podjęła w tym przedmiocie stosowanej uchwały (art. 228 pkt 5 k.s.h.). W każdym razie pozwana nie twierdziła, że taka uchwała została podjęta, a okoliczności sprawy nie pozwalają na stwierdzenie, że miało to miejsce.

Powyższe wywody uzasadniały zatem wniosek, że zaskarżona uchwała naruszała postanowienia § 14 ust. 1 umowy, czego nie rozważył Sąd Okręgowy.

Ma rację pierwszej instancji uznając, że zaskarżona uchwała miała na celu pokrzywdzenie wspólnika – powoda.

Uchwała ma na celu pokrzywdzenie wspólnika w ujęciu art. 249 § 1 k.s.h., gdy godzi w jego interesy majątkowe, jak i niemajątkowe. Uchwała może być uznana za krzywdzącą wspólnika zarówno wówczas, gdy cel pokrzywdzenia istniał w czasie podejmowania uchwały, jak i wtedy, gdy treść uchwały spowodowała, że jej wykonanie doprowadziło do jego pokrzywdzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 537/03, OSNC 2004, nr 12, poz. 204). Podlega aprobachie stanowisko Sądu Okręgowego, że kontekst okoliczności związanych z powzięciem zaskarżonej uchwały daje uzasadnioną podstawę do konstatacji, że jednym z jej celów było wykreowanie wierzytelności spółki w stosunku do powoda, po to aby dokonać potrącenia wzajemnych wierzytelności: pozwanej z tytułu roszczenia o dopłatę z wierzytelnością powoda wobec pozwanej – z tytułu niezwróconej w całości pożyczki. Cel ten w sposób nie budzący wątpliwości interpretacyjnych uwidocznił się w dniu 28 kwietnia 2018 r., kiedy to pozwana reprezentowana przez prezesa zarządu – G. R. złożyła oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wierzytelności z powyżej wymienionych tytułów prawnych. Niezależnie zatem od okoliczności związanych z udzieleniem przez powoda pozwanej spółce pożyczki, jej przeznaczeniem i przetransferowaniem do majątku osobistego G. R., tak podjęta uchwała jest krzywdząca z punktu widzenia interesów majątkowych powoda. Nie dość bowiem, że spółka przez lata nie zrealizowała celów dla których została powołana, to wykonanie zaskarżonej uchwały prowadziło do sytuacji, że powód własnymi pieniędzmi spłaciłby – drogą potrącenia przez pozwaną spółkę – dług spółki wobec siebie samego. W rezultacie powód nie otrzymałby w całości zwrotu pożyczki, czego z oczywistych względów może oczekiwać.

Mając powyższe na uwadze należało uznać, że zaskarżona uchwała naruszała umowę spółki i miała na celu pokrzywdzenie powoda i z tej przyczyny podlegała uchyleniu na podstawie art. 249 § 1 k.s.h. Uwzględniając powyższe okoliczności zbędne było analizowanie sprawy pod kątem kwestii, czy zaskarżona uchwała – jak przyjął Sąd pierwszej instancji – naruszała dobre obyczaje. Nie zmieniliby to – wobec naruszenia umowy przez zaskarżoną uchwałę – do odmiennego rozstrzygnięcia apelacji.

Z tego też względu nieprzydatne były dla rozstrzygnięcia sprawy wnioski dowodowe pozwanej zawarte w apelacji oraz piśmie procesowym z dnia 21 stycznia 2020 r. Okoliczności dotyczące funkcjonowania bowiem spółki w latach 2012-2013 nie odgrywały znaczenia dla oceny, czy uchwała nr (...) z dnia 12 kwietnia 2018 r. została podjęta w celu pokrzywdzenia powoda. Sprzeczność natomiast z umową ma charakter obiektywny i nie wymaga analizy funkcjonowania spółki w powyżej wymienionym okresie.

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak na wstępie.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 8 pkt 22 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności

adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800), zasądając od pozwanej na rzecz powoda koszty zastępstwa adwokackiego w wysokości 810 zł.

SSA Irena Piotrowska SSA Grzegorz Misina SSA Dariusz Chrapoński